НАДРУКОВАНО: Трансформація ціннісних орієнтацій професійного становлення світогляду працівників ОВС України в сучасному полікультурному суспільстві: Збірник матеріалів круглого столу 30 травня 2014 року. – Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2014. - С.286-288

Шерман О.М.,
завідувач кафедри гуманітарних дисциплін
та соціальної роботи,
доктор політичних наук, доцент
(Львівський державний університет
безпеки життєдіяльності)

ЕСТЕТИКА ЗОВНІШНЬОГО ВИГЛЯДУ В СИСТЕМІ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ ОСОБИСТОСТІ

Зовнішній вигляд особистості, формально залишаючись її приватною справою, насправді є засобом її комунікації з оточуючим середовищем. Одяг, зачіска та інші зовнішні параметри сповнені символічного значення незалежно від того, чи було це значення закладене свідомо; їх «дешифрування» дозволяє досить чітко визначити соціальний статус та душевний стан людини, а часто й рівень її загальної культури. Естетика і семіотика костюма, що привертали увагу ще античних філософів, нині стають об`єктом дослідження докторських дисертацій [1]. На світанку людської цивілізації символічне значення одягу знаходило вираження в комплексі прикрас, візерунках, кольорі. Це за доби палеоліту люди використовували прикраси, яким надавали магічного значення. З тих прадавніх часів до нас дійшли різноманітні геометричні орнаменти, в яких закодоване міфологічне світобачення предків. В добу Середньовіччя сувора соціальна ієрархія підкріплювалася, зокрема, й наказами, які регламентували зовнішній вигляд населення. Тоталітарні держави XX ст., прагнучи до контролю в усіх сферах життя, старанно уніфікували зовнішній вигляд своїх громадян. А в наш час довгоочікувана свобода самовираження за

допомогою одягу у молодіжному середовищі нерідко перетворюється на щось середнє між субкультурною творчістю та демонстрацією прогалин у вихованні.

Поняття «дрес-коду», тобто сукупності правил, що регламентують зовнішній вигляд особи в конкретній ситуації, належить до тих понять, які начебто всім відомі, але яким далеко не кожний може дати чітке визначення. Те, що уявлення щодо ділового дрес-коду у сучасної молоді є досить розмитими, неважко зрозуміти, подивившись на їхній одяг, причому відхилення від естетичних та етичних вимог мають виразну гендерну специфіку. Для хлопців типовим є нерозуміння відмінності між одягом для спорту та спортивним стилем одягу, що на практиці означає появу в університетських аудиторіях у спортивних штанах та футболках. Дівчата, в свою чергу, плутають діловий стиль одягу з неформальним, призначеним для вечірок та інших розважальних заходів, приходячи на заняття в міні-суконках, шортах, одязі з прозорих або блискучих тканин, в туфлях на високих підборах-«шпильках», колготках в сіточку. Наприкінці II семестру, коли пригріває сонце і температура повітря підвищується до +20С, можна спостерігати зразки ще одного стилю – пляжного: хлопців в строкатих шортах до колін і дівчат у пляжних сарафанах. Природне бажання справити враження на протилежну стать призводить до того, що «модні» студентки (і студенти) виглядають як завгодно - кумедно, вульгарно, дивно – але не стильно і не доречно.

Така ситуація пов’язана з тим, що прищепленням основ естетики зовнішнього вигляду, які мали б закладатися ще в дитинстві, по-справжньому ніхто не займається: сім`я перекладає це на школу, а школа – на сім`ю. В реальності ж підлітки наслідують зразки масової культури, які щедро пропонують їм телебачення та Інтернет. З іншої сторони, далеко не в кожній родині є особи, що можуть прищепити підліткам естетичні цінності та навчити елементарному дрес-коду. Своїм зовнішнім виглядом мали б виховувати молодь педагоги та викладачі, однак це відбувається далеко не завжди. Щоправда, про пляжний стиль в їх випадку мова не йде, але щоденна зміна одягу (що є нормою не лише естетики, а й банальної гігієни), дотримання

ділового стилю не лише щодо костюму, а й в аксесуарів, зачіски, макіяжу трапляється не так часто, як хотілося б.

Згадані явища властиві не лише українському суспільству. Як зазначає англійський культуролог К.Фокс, хоча зараз не так легко за одягом визначити класову приналежність людини, як колись, все ж досі існує кілька надійних індикаторів. Підлітки з середнього класу одягаються більш стримано, їх речі – з натуральних тканин, на відміну від одягу їх однолітків з робочого класу. Відверто сексуальний одяг також вказує на соціальний статус – чим вищий ступінь оголеності тіла, тим нижчий статус, а першим індикатором є глибина декольте у денному одязі. В цілому ж дослідниця відзначає зниження загального естетичного рівня зовнішнього вигляду англійців порівняно з десятиліттями панування суворого дрес-коду (1950-60-ті рр.) [2].

Глобалізація тих чи інших проблем не означає, що їх не можна вирішувати в межах одного суспільства. На нашу думку, підвищення естетичного рівня зовнішнього вигляду шляхом прищеплення відповідних цінностей та стандартів поведінки має бути невід`ємною частиною виховання молодого покоління як в середніх загальноосвітніх закладах, так і у вищій школі. Адже, як писав А.П.Чехов, в людини все має бути прекрасним: і обличчя, і одяг, і душа, і думки.

Література:

1. Кікоть А.А. Костюм в українській культурі: гендерні репрезентації : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра культурол. наук : спец. 26.00.04 – «Українська культура» / Антоніна Андріївна Кікоть. – Харк. держ. акад. культури . – Харків, 2010. – 32 с.
2. Фокс К. Наблюдая за англичанами. Скрытые правила поведения /Кейт Фокс: пер. с англ. - М.: Рипол Классик,2008. - 512 с.